

S. A. Gray

I moni i problemi nascendi corrispondono
politica.

Ismorni problemi
vzornicah im naček naše socialne politike.

~~Wirtschafts- und sozialer Sektor~~	~~1) fachw. o. techn. u. w. - Wirtschaftsberatung~~
~~6)~~	~~o delovne dejavnosti~~
	~~o razvojne = razvojne 5)~~
	~~tehn. obst. ekonomske 2)~~
~~6)~~	~~o razvojne = razvojne 3)~~
	~~o razvojne = razvojne 4)~~
~~socialne politike.~~	~~6)~~

1./ Pojmi in nalogi socialne politike.

Pod socialno politiko razumem javno, družabno skrb
za družabno ~~sistem~~ ljudske skupine, stanove in sloje.

// Posamezne interesne skupine ljudi, pa tudi celi stanovi in sloji si namreč ne umejo in ne morejo vselej sami pridobiti in varovati v družbi onega položaja, ki jim gre po pravici, pa tudi v interesu družbe same. To se tem češče dogaja, čim bolj tesno postaja družabno sožitje ljudi, čim bolj so različne njegove panoge vsestransko med seboj prepletene. Zaradi tega opažamo, da se v moderni družbi celo številčno jaki stanovi in sloji mnogokrat ne morejo sami iz svoje lastne moči povspeti na primerno družabno višino in s tem do ustrezačega kulturnega in gospodarskega blagostanja. Organizirana družba je novi mostki

~~Jugoslovenski socialistični domobranah 1930.~~

država je radi tega primorana v svojem lastnem interesu seči takim mstanovom in slojem pod pazduho ter jim pomagati, da se v družabnem življenju uveljavijo, kolikor je to v občem interesu potrebno in koristno.

V različnih časih in prilikah so kajpak potrebne te družabne opore in pomoči različne interesne skupine ljudi, različni stanovi in sloji. Danes je treba priskočiti na pomoč temu, jutri drugemu. V eni državi je treba posebej zaščititi delavstvo, v drugi malega kmeta, v tre-
Rusija tji morda takozvani srednji stan. Popolnoma na splošno velja le to, da so navadno najbolj potrebne družabne zaščite in opore tiste družabne skupine in enote, ki je njihove življenje in beggostanje najbolj odvisno od družabnih razmer. Objekt socialne politike torej ni in ne more biti vedno in povsod isti. To zavisi od vsega drugega /casovnih in krajevnih mazilčnih okolnosti ter se ne ravna po kakem

~~N, p. delavstvo vsega, kateri i ni imel vpliva, nepravilno. Srednja delavca potrebuje, kar je jih morda včasih vplivalih na naredila, da nepravilno izbrani vplivi, poleg tega pa - nepravilno dejavnost. Delavci, ki nimajo dejavnosti!~~

~~konceptualizacija~~

obče veljavnem idealnem socialnem programu.)

Iz tega pa sledi, da mora biti konkretnič~~š~~ da morajo biti konkretnne naloge socialne politike v različnih primerih različne. Nobena, tudi najidealnejša socialna politika ni in ne more biti povsod in v vseh časih primerna in dobra. Samo en cilj je skupen sleherni, prav umevani socialni politiki. Ta cilj je: Ustvarjati in vzdrževati v družbi ono ravnotežje sil, ki omogoča harmoničen razvoj in napredok vsem koristnim elementom človeške družbe. Z drugimi besedami se pravi: Obči cilj in naloga socialne politike je, da pomaga socialno nemočnim, slabšim ljudskim skupinam, stanovom in slojem, da se morejo v tekmovanju z drugimi interesnimi skupinami, stanovi in sloji primerno uveljaviti ter jih na ta način usposablja za samostojno življenjsko borbo.

Prava naloga socialne politike torej ni in ne

sme biti, da neposredno skrbi za čim večjo mero kulturnega in
gmotnega blagostanja soialno ~~umoril~~ ljudskih skupin, sta-
nov in slojev. Lahko je to njen postranski ali, recimo, bližnji
cilj, toda pravi končni namen socialne politike je in mora
biti, da omogoča in pospešuje harmoničen razvoj in napre-

dek družbe v obče. *(V tem koči načrtuje razlike nasproti markozmu
in komunizmu. Vsak naj vključi naprej sami vse)*

Tudi mi stvar socialne politike uresničevati ali
morda vsaj pripraviti vse potrebno za uresničenje nekega
idealnega, vsem pravičnega družabnega reda. Nasproti takemu
pojmovanju soialne politike treba naglasiti, da takega ide-
alnega družabnega reda, ki bi bil vsem pravičen in bi vse
zadovoljeval, v resnici ni niti v teoriji, še manjši ga
moremo misliti v realnem življenu. Niti takega družabnega
reda, ki bi zadovoljeval vsaj vse, ki so voljni priznati
vsakemu, kar mu gre, ni in ga ne bo. Dokler bo človek
umesko omejen in moralično nepopoln, dokler mu ne bodo

od vsega začetka popolnoma jasni, tudi najtežji in najbolj zamotani problemi človeškega družabnega življenja v obče in dokler ne bo voljan brezpogojno pravično ravnati, toliko časa bodo spori in borbe v človeški družbi neizogibni. Edino, kar je možno in vsaj do neke mere zares izvedljivo, je, da se ustvari v človeški družbi ona harmonija vseh najraznovrstnejših socialnih sil, ki je neobhodno potrebna, da more človeška družba organično rasti ter se razvijati.

Ob organični, recimo občestveni rasti družbe pa bodo tuai vsemi udje deležni one najvišje mere blagostanja, ki ga na sprošno in za trajno v obče morejo doseci.

To so najvažnejša, četudi le popolnoma splošna dejstva in misli, ki jih moramo imeti stalno pred očmi, ako hočemo osnovne naloge naše socialne politike zares prav umevati.

~~Najmanj
kaj je le
dejstvo, kaj
meni pom.~~

Najmo priznati,
da je le tako dovolj,
Kaj je pr.

Cerina, flegmat,
Kritik.

2) Osnovni pravec naše socialne politike.

Družabna struktura našega ljudstva je še zelo primitivna, enolična. Zaprav stojimo šele ob začetku družabnega razvoja v zapadnoevropskem smislu in pravcu. Zaradi tega ima naša socialna politika posebne, svojevrstne nalòge.

Najprej si moramo biti na jasnem glede osnovnega pravca našega bodočega socialnega razvoja. Tu je namreč v glavnem možno dvoje. Eno bi bil, da se zadovoljimo enostavno s tem, da se bodo naše socialne prilike razvijale slično, kakor so se razvijale zadnjih 50 in sto let v drugih, socialno razvitejših državah. Drugo pa bi bil, da bi se odločili hoditi svojo pot, da bi poskušali s pravočasnimi smotrenimi ukrepi naravnati naš družabni razvoj v pravcu, ki najbolj ustreza našim prilikam in našim potrebam

To se pravi, da bi se iz tujih zgledov in napak učili ter bi s primerno socialno politiko skušali v naprej preprečiti, da bi kdaj zašli v sličen nevzdržen polazaj, ki se v njem danes nahajajo skoro vse raznитеjše evropske države.

To je in mora biti osnovni problem, ki bi si morali nanj odgovoriti vsi, ki se pri nas na ~~na~~ važnih, odločajočih mestih bavijo s socialno-političnimi vprašanji. Šele potem, ko bomo v tej točki popolnoma na čistem, bomo mogli pričeti zares smotreno reševati poedina konkretna vprašanja naše socialne politike.

Moje staro mnenje je, da se nam ni treba resignirano udajati mislim, da bomo morali - seveda v hitrejšem tempu - tudi mi prehoditi nekako isto pot z vsemi njenimi peripetijami in težkimi socialnimi krizami, ki so jo v zadnjih sto letih prehodile tolike druge države. Ne, to ni potrebno, vsaj ne tako nujno potrebno in neizogibno, kot se navadno sodi. Vprašanje je, ali je v nas toliko jasnosti in

8

zdrave življenjske sile, da bodo ^{mo} zmogli dati našemu soci-
alnemu razvoju novo, boljšo smer.

Polžaj, ki se v njem danes nahajamo, je v tem pogledu kljub vsej naši gospodarski mizeriji vendar le dokaj ugoden.

To, da so naše socialne razmere še tako enolične, da je naša ljudska masa še tako homogena, da med različnimi našimi stanovin in sloji skoraj ni večjih socialnih razlik, je prednost, ki bi nam za njo morsikak industrijski narod drage volje odstopil dobršen del svojega kulturnega in gospodarskega napredka. Zakaj neprimerno lažje je v naravnih in zato vsaj v bistvu zdravih socialnih razmerah, pa naj si bodo še tako preproste, dvigniti ljudsko blagostanje na primerno višino, kot pa v kulturno in gospodarsko razvitih, pa v jedru nezdravih socialnih razmerah izravnavači kričeča socialna nasprotja ter sredi neprestanih kriz preprečevati in odvračati neizogibni polom - socialno revolucijo.

Zato ne smemo biti glede naše socialne politike

in njenih uspehov skeptični, marveč je tu umesten in potreben zdrav optimizem. Ta nam bo dajal pogum, da bomo izvedli večji del tega, kar se da resnično izvesti. K temu nas še prav posebno navaja, skoro bi lahko rekli, sili prav sedanja doba, ko smo vsak čas priča, kako se najnaprednejše in gospodarsko najmočnejše države zvijajo v težkih socialnih krčih ter zaman iščejo izhoda iz položaja, v katerega so zašle vsled enostranskega, neorganičnega in neharmoničnega gospodarskega in socialnega razvoja in napredka. Če kdaj, potem je danes čas, da se mi, ki se takorekoč šele podajamo na pot modernega družabnega razvoja, odločimo, da bomo krenili drugo, svojo smer, ki bo vodila mimo najtežjih socialnih kriz in prevzatov.

III.

3) Glavne naloge naše socialne politike.

Smer, ki naj bi ^{jo} socialni politiki hodili, ozna-

je s strahom
opravljanje ravn
faz, ki so uvedene
bili opravljeni
stabilizacijski
faz so sledile razvojne
dane pomijejo
čim je bolj
vzorci ustrezajo
funkcije družbe
vse in tako - bi.
Tolač central
ge leta 1903

+ Teji poskus včasih
je bil nujno potreben
za prehod v nov
stevnik, vendar pa je
prej. Svetovna vojna
npr. včasih povečala
takratna velika
potreba za vojno potrebo.

čujejo sledeče tri misli:

S proletarijatom so vse več
vsi drugi socialni problemi,
največ zdravci, Burzouličev
štancirajoča vplivji, vplivi problemi

1. Predvsem treba preprečiti, da bi se množice
našega delavnega ljuštva kar na veliko pretvarjale v moderni
delavski proletarijat, kakršnega imajo danes vse gospodarsko
razvitejše države več kot preveč. To seveda ne znači, da ovi-
rajmo industrializacijo naše države. Res, da veljajo tudi v
tem pogledu neke meje, ki jih modra gospodarska in socialna
politika ne bi smela nikdar prezreti. Toda do te stopnje v
gospodarskem razvoju imamo pri nas še silno daleč. Zato la-
hko zaenkrat mirno pozdravljamo in pospešujemo vse vrste
obrti in industrije, ki se utegne pri nas razširiti in na
novi nstati.

Pač pa ne smemo容doviti, da bi se industri-
alizacija pri nas vršila neureješo, kakor bo ravno slučaj
nanesel, oziroma kakor bodo narekovali zgoj zasebni in-
teresi. Nasprotno, smotrenimi ukrepi jo moramo takoj od

začetka uravnavati, da bo hkrati ustrezala našemu socialnemu programu ter tako služila občemu blagostanju.

To tudi ni tako težko kot se utegne na prvi pogled zdeti. V bistvu gre namreč predvsem le za eno. To je, da ne smemo dopustiti, da bi se naša industrija zbiralala le v mestih in v drugih večjih industrijskih krajih. Če bomo to kar tako mirno gledali, potem ga ni sredstva, s katerim bi mogli preprečiti nastajanje pravega industrijskega proletarijata v običajnem modernem zmislu besede. ~~pa~~ tem primeru ~~ne~~ ne bi preostalo nič drugega, kot da hitimo v naši ^{domač} socijalni politiki posnemat druge industrijsko razvitejše države. Konec pa bi bil, da bi se v par desetletjih znašči ~~je v primeru~~ ^{je v primeru} ~~pa~~ ~~ne~~ tako težjem, da ne rečem obupnem polohaju, ~~ne~~ se v njem nahaja danes večina industrijskih držav v Evropi.

Drugačna pa bo v bodočnosti slika naših socialnih razmer, če bomo umeli pravočasno naravnati našo novo indu-

To tudi potem se bodo tudi pri nas nujno ~~nekaj počivali~~ ~~in~~ ~~zadovoljiti~~ ~~mirno~~ ~~drugi~~ ~~problemi~~, ~~če~~ ~~zahvaljujte~~ ~~se~~ ~~zgornji~~ ~~odgovornost~~ ~~ili~~ ~~ki~~ ~~sploh~~ ~~je~~ ~~so~~ ~~proletarijatu~~ ~~da~~ ~~četrta~~ ~~po~~ ~~več~~ ~~vrsti~~. ~~zadele~~ ~~tu~~ ~~nam~~ ~~v~~

Počnemo pa si b' vedeli pristavo
varovati k varsci!

(Vseko od teh upravnih pravilnostej)

strijo proč od mest in takozvanih industrijskih sredisc na deželah. Tu je namreč dovolj prostora in vsakršnih drugih okolnosti, da se z razmeroma skromnimi sredstvi vse življene delavstva uredi, kakor je to v interesu harmoničnega razvoja in napredka družbe neobhodno potrebno. Tu in samo tu ima lahko večina delavskih družin svoj lastni dom. Še tako skromen dom s primernim zemljiščem okrog njega pa je - tega mi ni potreba posebej utemeljevati - v fizičnem in moraličnem pomenu stokrat boljši od najudobnejšega stanovanja v tuji hiši sredi mesta ali večjega industrijskega kraja. S porazdelitvijo industrije po vsej deželi pa bi bil obenem tudi že v veliki meri rešen problem našega kmeta.

Seveda ima vse to tudi svoje meje. Znaten del industrije je navezan na dolžen kraj oziroma na posebne krajevne okolnosti. Vendar ni dvoma, da bi se s smotrenimi ukrepi dala velika večina industrije v državki lepo porazdeliti po najrazličnejših krajih, tako da ne bi nastala vsaj v do-

Brezposredno pa
torej prepovedjo
z premisli, da
dom življenja meni
te storitev
priprave boljšen
sto rednjeni
cenepri

Vsi posamezni domi življenja
nugle prestrelju
te storitev laže
tovarstva

glednem času ne, nikjer izrazita industrijska središča, razen
kjer silijo k temu prav posebne naravne prilike /n.pr.rudni-
ški revirji/. Če pogledamo po naših mestih, najdemo tamkaj
že sedaj celo vrsto industrijskih obratov, ki bi prav tako
lahko, v mnogih primerih celo lažje in boljše uspevali kjer-
koli na deželi. Z ~~nepredvratno~~ ^{nepredvratno} ~~na raščajajoče~~ elektrifikacije pa bo to še
~~Na dežel' b. k. k. v. v. l. c. i. a. r.~~ vedno lažje. ~~Tam ne bi~~ povzročali skoro nikakih posebnih
novih socialnih nalog, dočim zaostrujejo v mestu popolno-
ma brez potrebe že itak pereče socialne probleme /n. ^{pr. sta-}
novanjsko vprašanje/.

Danes, ko nastaja večina industrije pri nas
še popolnoma na novo, bi se dalo v tem pogledu še veliko
storiti. Čez 10 ali 20 let pa bo večina tega že zamujeno.
Decentralizacija industrije bi raditega moralo biti eno
najvažnejših gesel naše gospodarske in socialne politike.
Težišče tega problema leži kajpak na gospodarskem području.

14/2

Pribes smotrene organizacije
forvalstvo; Nedelj v Programu.
Učimis mols } [forvalstva ekse.
Kultura, Knjiznica]

~~Samo s demokratično te mora vse
opraviti, ki vodi protivovoj. Hkrati
telo skrbeti za primerno soci. pol. pravneji.~~ 14

Zato je v prvi vrsti zadeva gospodarske politike, da poi-
sče primerna sredstva /n.pr.davčne in tarifne ugodnosti/,
ki bi vodila do tega cilja. ~~X/ya~~ Socialna politika pa ima v tej
zvezi še svoje posebne naloge in dolžnosti. V glavnem zavisi
namreč vendar le od nje, ali bo decentralizacija industrije
rodila zaželjeni uspeh ali ne. ~~X/ranj~~

2. Predvsem je jasno, da pri nas ne bi smeli
enostavno posnemati socialne politike izrazitih industrijskih
držav. Naloga naše socialne politike so širše in splašnejše. (Omar obrege tenu
delavnega vpra-
šanja)
Pa tudi, kolikor zavzema delavsko vprašanje v njim važno me-
sto, mora naša socialna politika gledati nanj s svojim last-
nim očesom in na svoj poseben način. Enostavno kopiranje
najrazličnejših socialno političnih ukrepov, drugih, zlasti
izrazito industrijskih držav bi utegnil postati za nas
prav usodepolno.

Vpoštevati je namreč treba, da je pravega indu-
strijskega delavstva v naši državi razmeroma jako malo. Od

celokupnega števila delavcev, ki so zavarovani pri naših soci-alno političnih zavarovalnih ustanovah, je znaten del ~~slažinč-~~
~~čadi~~, obrtnih vajencev in pomočnikov, različnih takozvanih pri-vatnih nameščencev /n.pr. predvsem trgovskega in pisarniškega osebja, gozdnih delavcev itd. Pa tudi od ostanka je večina še pristop kmečki oziroma podeželski rod, ki živi doma največ-krat še v čisto kmečkih ~~prilika~~^{miznem} podeželskih prilikah.

Tudi se ne da oporekati tistim, ki trdijo, da naše narodno gospodarstvo, zlasti naša mlada, z vsemi otro-~~šč~~imi boleznimi obremenjena industrija ne zmora tolifik socialnih dajatev, kot jih zahteva moderna socialna politika velikih industrijskih držav v Evropi. Tu ne pomaga nobena si-la, zakaj po starem pregovoru "tam kjer nič več ni, še cesar pravico zgubi". To so dejstva, s katerimi moramo računati, ako nočemo brez potrebe zavirati tako silno željenega in nujno potrebnega gospodarskega razvoja v državi.

Vse to pa seveda ne znači, da bodi naša socialna

~~Svetovne dejavnosti
so predstavljene
trenutni prehodni
osebni plan mirnosti
cerke svetosti.
Teden občne organizacije
osebne programe
vezane na delavštvo~~

~~Svetovne dejavnosti
so predstavljene
trenutni, kakor je to
lom naša svetost. Del
osebni plan mirnosti
Teden občne organizacije
osebne programe
vezane na delavštvo
osebni svetost
Teden občne organizacije~~

Pohlen körz. del. portmanteau

delen paper bagging

politika nazadnjaška ali morda celo, da pri nas ~~vse~~ še ni prišel pravi čas za njo. Ne, nam treba prav izrazite in odločne socialne politike. Posebno, če imamo pred očmi cilj, k smo ga ji tu postavili, ne more biti nobenega dvoma, da bi morala socialna politika v našem javnem, v prvi vrsti državnem življenju igrati eno prvih vlog. Zakaj brez temeljitih, prav do jedra našega gospodarskega in v obče družabnega življenja segajočih reform pač ne moremo pričakovati, da bi se naše družabne prilike drugače razvijali, nego so se drugod. Gre samo za to, da bi morala biti ta socialna politika na ceли črti prilagojena našim gospodarskim in socialnim prilikam in potrebam.

pa se razvije z esly s h-hle,
Največja napaka ~~bivalca~~, če bi naša socialna politika šla ~~po~~ enostavno po stopinjah običajne socialne politike industrijskih držav v Evropi. Ta socialna politika je namreč skoro brez izjeme vedoma ali nevedoma zgrajena v bistvu

144.

region   vorstestuin

Marktieren [na mapam, Vorpostenort sonst,
na mapam ^{die Schule i,} ^{Romanif} ^{in Poljoprivatnega S. v. f. g. i. / Teorijski vrednosti;}
^{zvezd, zvezd in postavljenih svin- tig. / Nadomestit!}

Markoren hen ~~teorie vrednosti~~
de parodnega bja in hen teorijski
+ vrednostni (nt. celj DM) men-
ovi. ~~Stalo b~~ po vsej vrednosti
ih delov jasel iti znamenitij
njegove snov.

Natij snov nemogoci kruku
nicki, kruč, marks, sene
nemogoci.

~~Stau n' rehus, de menyox or
pros 'kris', toradneu. Prede ges'kuo
areud ja an obojc. Ne sorni's ayeu.
Ku ja n', ~~text~~ To zane tepi'ka
nareye kris, or 'gomele'. Peach.~~

Potrebe pochagua declararse
potreto. Rompió el silencio y se activó
algun tipo de actividad ^{desde la superficie}:
Kata sintetizó información — yo

Remarks. — Page ^C Table

Research. — Paper taken
from Mr. M. A. Bovee. Druggist
in New York City.

Kr. 8, 102. m. obroga. Drage
kunna göras till d. s. i.
Möjligheten i social-widmaren,
som är individuellt k. (en grotta enst.)
som är medvetande — medgöre.

~~Kar nima pravice~~

zgrajena na marksistični ideologiji, ki je v svojem jedru
in zato tudi v svojih skrajnih posledicah nujno revolucionarna in ne socialno reformatorična. Žal, da smo v tem pogledu tudi mi že prevej daleč zašli po tej napačni poti in da je do ^bršen del vsega, kar imamo pri nas različnih socialno političnih osnov zgrajenih na tej osnovi. ~~/Primerjaj čl. 36. zakona o zaščiti delavcev, ki so mu delavske zbornice razredna predstavnštva delavcev.~~ ✓✓✓, 17/6

Ce hočemo, da bo nasja socialna politika rodila zaželeni uspeh, potem jo moramo najprej očistiti tistega duha, ki se mnogokrat celo proti volji tistim, ki se za njega zavzemajo, v delavske vrste negativizem ter povzroča družabni razdrog tudi tam, kjer to ni nujno potrebno. To je prva in najvažnejša naša naloga, ako hočemo, da bo ves naš trud na tem polju končno vendarle zaman.

Ne smemo se namrec marati: ēe je, kakor sem rekel, pravega industrijskega delavstva v naši državi raz-

~~Marksizm je res /
ne kapitalizem je res!
Takoj je ali nikoli!
Vse naravnost mora biti res!
Pravljene pravice - res!
Pravljene pravice - res!
danes!~~

~~Marksizm je res - res je pravde.
Takoj - ali nikoli.
Marksizem res
tehniko - med
mednarodni -
res z mednarodnimi
Leta - res - res - res
res, Kričanti
socializem, po
aprični življenju.
ano. Ni obrazje.
Počela porabja
delavskih - po
potu. - Kdo.
Socialni krični~~

18/13

meroma jako malo, potem je med njimi brez dvoma še veliko manj takih, ki bi imeli preko svojih lastnih skrbi in težav dovolj misla za narodno gospodarsko in socialno funkcijo industrije in podjetništva. Naš industrijski delavec vidi v svojem delodajalcu večino le kapitalista in izkoriščevalca ter ima le redkokdaj vsaj ~~neko~~ ^{nekaj} razumevanja za to, da služi podjetje vendarle tudi njemu in da je interes podjetja vsaj do neke mere ~~k~~krati tudi njegov interes. Tudi to so neutajliiva dejstva, čeprav bi jih bil težko prišteti komu v greh / sekakor bi bil napačno, če bi jih ho-teili brez posebnih pridržkov pripisati v breme delavstva/. +

S temi dejstvi bi morali brezpogojno računati in jih primerno uvaževati. Praktično se to pravi, da bi morali z vsemi sredstvi in če treba tudi z žrtvami gpjiti in pospeševavi vse, karkoli bi utegnil v delavskih vrstah povečati zmisel za odgovornost ter bi jih usposobljal za aktivno sodelovanje ^vvseh družabno gospodarskih in v obče

družabnih zadevah. To je bil razlog, ki me je silil, da
sem kot minister posvečal največjo pažnjo vprašanjū obrat-
nih delavskih zaupnikov ter končno kljub zaprekam to ustano-
vo tudi oživotvoril. Sodil sem namreč, da bi vppav obratni
zaupniki mogli postati s časom važen organ, ki bi omogočal
sporazumno reševanje spornih zadev med delodajalci in delav-
ci. Zlasti pa sem smatral to ustanovo kot najprikladnejšo
šolo, kjer bi najboljši in načsposobnejši iz delavskih vrst
dobili ~~kaj~~ več vpogleda v realni tok gospodarskega življe-
nja ter bi se tako usposobili za intenzivnejše sodelovanje
v vodstvu in upravi podjetji. Iz enakega pogoviranja naših
socialno političnih nalog sem se branil dopustiti, da bi se
ves neporabljeni kapital, ki se je tekom let nabral iz po-
sebnih prispevkov za podporo brezposelnih dela iskajočih
oseb enostavno razdelil v obliki brezposelnih podpor. Me-
sto tega, sem določil, da se ~~vse~~ ^{velika večina} zbranih in cirka ^{polovica} bodočih
prispevkov iz tega naslova porabi kot posojilj za gradnjo

21

delavskih hišic. Na ta način bi se ustvarile nove prilike za delo, s čimer bi se najbolj uspešno pobijala brezposelnost, obenem pa bi omogočili velikemu številu delavskih družin, da bi doobile ne le primerno stanovanje, marveč vsaka svoj lasten dom. Vrh vsega tega pa sem posebej uvaževal tudi to, da ba denar s tem ne bo že definitivno konzumiran, marveč bi se tekom let vračal v sklad, od koder bi vedno z nova služil gradnji delavskih domov.

Takih in sličnih prilik in možnosti, kjer bi bilo mogoče s primernimi ukrepi naše delavstvo gmotno in moralično uspešno dvigati ter ga usposabljati za pozitivno sodelovanje v našem gospodarskem in v obče socialnem življenju, je že več. Treba jih je le poiskati in večše inkoristiti. Tu naj opozorim samo še na to, da se da tudi pri upravi raznih socialno političnih n.pr. zavarovalnih ustanov v tem pogledu marsikaj doseči. Tudi tu je namreč treba odgovornega sodelo-

^{14) Samo po reki in rezume, da je v tem predlogu pričakovati, da so vrednosti, potrebne, da se medtem, ko so na respolici, predajo vredni in uporabljivi predmeti in korporaciji. Vendar bi morebiti treba videti, da je potreben, da se na dejstvju izvede}

Rdeč predlog je bil
med vseh predlogov bolj
osnovni, kot vse ostale.
Vendar pa je vreden!
Preizkušen je bil.
Rdeč predlog je bil
osnovni, in vreden.
Preizkušen je bil.
Rdeč predlog je bil
osnovni, in vreden.
Preizkušen je bil.

Torej predlog
je bil vreden.
Preizkušen je bil.

v tem pogledu
na pot, ta

Ki je Konservativni
predlog? Danes to
je boljško mnenje!

22

vanja zainteresovanih činiteljev. Napačno bi torej bil, če bi se delavstvo ne pritegnilo v polni meri na odločujoča odgovorna mesta, kjer je treba računati vedno le s tem, kar je možno in izvedljivo in kjer ni toliko prilike za pretiravanje in demagogijo. Delavci bi se tu najprej priučili treznemu in realnemu mišljenju in delu.

Skratka, naša socialna politika mora biti realna ter se mora ogibati vseh neizpolnjivih zahtev in obljub.

Ustvari se moramo tistega zgrešenega pojmovanja, ki vidi v socialni politiki v obče preavsem le nekako ustanovo za neposredno preskrbovanje ljudi, zlasti delavstva z najraznovrstnejšimi življenjskimi potrebščinami, ne pa - kakor sem jo takoj v začetku označil - družabno pomožno akcijo, ki naj bi uspostavljal v družabnem življenju potrebno ravnotežje sil, da bo družba mogla organično rasti ter se razvijati. To pa se pravi, da moramo marksistično ideologijo, ki danes stvarno prevladuje tudi v naši socialni politiki,

Družabne
organistične
potrebščine
sama ; - življe

nadomestiti z novim, socialno naprednejšim, pa obenem sodobnemu gospodarskemu življenju vsestransko prilagojenim pojmovanjem družabnega življenja in njegovih problemov v obče. Brez tega bi se zaman trudili naravnati tok nasega gospodarskega in v obče socialnega življenja tako, da se bomo resnično izognili usodnim socialnim krizam in prevratom.

3. Vse to pa samo za se seveda še ne zadostuje.

Tudi najpravilnejše pojmovanje družabnega življenja in najsjajnejši načrti za rešitev njegovin problemov ne koristijo nič ali, ~~mai~~, ako ne ravnamo resnično po njim. Zato ni dovolj, da je naša socialna politika idejno pravilno usmerjena, marvač mora biti tudi zares ~~aktivna~~, v naših razmerah - če naj bi resnično vodila do zaželenega cilja - posebno intenzivna.

Če se danes pri nas, predvsem seveda v vrstah del ~~dajalcev~~ naglaša, da je naša socialno politična zakonodaja zašla predaleč in da ne ustreza našim gospodarskim

in socialnim prilikam, je to pač do neke mere resnično in
močno. Toda že v osnovi je zgrešena misel, da mora biti socialna politika tako v skladu s konkretnimi gospodarskimi in socialnimi razmerami, da jim ne bo delala nobene sile ter jih ne bo, včasih tudi z neko ostrino in odločnostjo preobražala in svojemu namenu prilagajala.

Kakor sem nedavno že na drugem mestu zapisal, moram tudi tu povdariti, da socialno politična zakonodaja nikelakor ni le navadno kodifikacija obče priznanih in uvaževanih socialnih načel, kakor je to, vsaj na splošno, n.pr. kazenski ali obči državljanjski zakonik. Socialno politična zakonodaja je specifično politična. Njen namen je, da uvede in uveljavi v družabnih odnosih nazore in načela, ki se v svobodnem, neuravnoveženem tekovanju nasprotujučih si socialnih sil niso mogla uveljatiti. To pa je redno združeno s silo in žrtvami. Vsaka socialna politika je do neke mere nasilna in nobenavažnejša socialna reforma se še ni izvedla

25

brez žrtev in težav za tiste, proti katerim je bila naprjena, torej brez pritiska in sile. Zahtevati tako socialno politiko, ki ne bi nikogar pritiskala, ki ne bi delala nikomur sile, bi se reklo, zahtevati njen popolno likvidacijo.

Pri tem moramo še prav posebej vpoštevati, da imamo in da bomo še dolga leta imeli opraviti predvsem le z mlado, večinoma novo industrijo. Naši industrialci so, kot sem že omenil, večinoma začetniki. Zato jih navadno tarejo predvsem le materialne skrbi. Njihova glavna briga je, kako bi v kratkem času dosegli čim več dobička, da bi mogli svoje podjetje čim prej ^{ustoličiti} razširiti in povečati. Na narodno-gospodarske in socialne ozire in dolžnosti industrije nimajo časa misliti in zato tudi nimajo za nje pravega zmlila. Borba za obstanek, konkurenčnost in napredek njihovih podjetij jim avsoluirata vse njihove sile. Zato so jim nizke mezde, čimdaljši delovni čas in čim manj socialnih dajatev naj

bližja in najprikladnejša sredstva, da dvignejo svoje podjetje na zaželjeno vizino. To so dejstva, ki se ne dajo zanikati. Ona so psihološko popolnoma razumljiva in v realnih razmerah tako zelo utemeljena, da pomeni njihova konstatacija mnogo manj očitek, nego navadno opozoritev na nekaj, čemur

bi morali posvečati vso pažnjo, *ako hrubo prepustiti nemor, ki nam vodi bolj poti.*

Sicer pa ni to nikaka naša posebnost. Prav isto nam kaže zgodovina gospodarskega in socialnega razvoja vseh industrijskih držav. Prva doba, ko se industrija komaj pričela razvijati in rasti, je bila povsod doba gospodarske nesolidnosti in huj najhujše eksploatacije delavstva. Zato je bila to tudi doba najhujših socialnih bojev. Šele polagoma, ko so se gospodarske prilike ustalile ter je odpadlo, kar je bilo v vrstah podjetništva nesolidnega, nesposobnega in nezdravega, so se pričeli v industriji počasi uveljavljati tudi narodno-gospodarski in socialni vidiki in interesi.

Z vsem moramo tudi pri nas računati in usodno bi

27

bil, če bi si hoteli pri tem zakrivači oči, ali pa bi s temi okolnostmi sklepali neopravičljive kompromise. Naša industrija in obrt sta in bosta še precej časa takorekoč po svoji naravi nenaklonjena socialni politiki ter se ji bosta, kjerkoč bo to možno, skušala upirati in odklanjati njena bremena. To si moramo brez hinavščine priznati ter to tudi primerno uvaževati.

Iz tega pa sledi, da se moramo za izvedbo potrebnih socialno političnih ukrepov intenzivno zavzeti, vsekakor intenzivnejše, nego bi to bilo potrebno v normalnih prilikah.

Brez primerne strogosti je pri nas v sedanjih prilikah zres praktična socialna politika nemogoča. Temu bo pritrdil vsak, kdor je že imel na tem področju priliko praktično delati. Mild in popustljivo izvajanje tudi najprimernejših socialno-političnih ukrepov bi ostal v naših razmerah večinoma brezuspešno ter bi nujno vodil do končnega poloma naše socialne

politike v obče.

Če si postavimo cilj socialne politike tako, kot sem ga spredaj označil, potem stoji za nas celo to vprašanje nekako tako-le: Ali uravnajajmo socialno politiko zares smotreno po naših potrebah in prilikah ter jo izvajajmo dosledno in če treba tudi strogo, tako da bomo lahko zanesljivo računali na njen končni uspeh, ali pa denimo roke križem in puštimo, da se bodo naše gospodarske in socialne prilike razvijale kakor bo pāč naneslo. Polovičasstvo je v tem pogledu morda najslabše. Zakaj socialna politika, ki vodi kljub mnogoterim nesmotrenim ali nezadostnim žrtvam končno vendar le nujno do socialne revolucije, pomeni očito izgubo in očit neuspeh. ~~Daneski borštnik je pripravljen tebe uoder našega kulturnega gospodarstva in vsebu dnušljivih politikov načrta skozi politične, odločne in institutivne sredstva politike, slovena uvedljemu prijemanju, močnega posvetovanja in vsečenja dnevnega dogodka.~~